

Zobacz „Cud światła. Witraże średniowieczne w Polsce”

2020-02-14

Od piątku, 14 lutego w Gmachu Głównym Muzeum Narodowego w Krakowie można oglądać wystawę polskich witraży średniowiecznych „Cud światła. Witraże średniowieczne w Polsce”. To opowieść o witrażach, szklanych obrazach ożywianych światłem, stawiająca pytania, czym one były w epoce średniowiecza, kiedy i dlaczego zaczęły znikać z pola widzenia, a w końcu - jakie drogi prowadziły do ich ponownego odkrywania w XIX wieku.

Na wystawie w MNK można zobaczyć 77 witraży z polskich kolekcji muzealnych i prywatnych oraz z kościołów i klasztorów, stworzonych między XII a XVI wiekiem. Pokaz dopełnia 78 innych dzieł sztuki, takich jak obrazy, hafty, złotnictwo, dokumenty, rysunki, projekty witraży, grafiki i książki.

Większość eksponatów nigdy nie była prezentowana publiczności, a wiele zostało zakonserwowanych specjalnie z myślą o tej wystawie. Wyjątkowym rarytasem są kwatery z okien kościoła Mariackiego w Krakowie, na co dzień umieszczone wysoko w oknach za Ołtarzem Wita Stwosza.

Wystawa w Muzeum Narodowym w Krakowie to opowieść o zmianach rangi witrażownictwa w historii sztuki. Rozpoczyna ją część poświęcona specyfice zawodu witrażysty. Kim był, jakie umiejętności musiał posiadać, by tworzyć dzieła malarskie trwale związane z architekturą? Twórca witraży musiał konsultować się z architektem i budowniczym, by mieć na uwadze dopasowanie „świecącego obrazu” do okna. Przebudowy, katastrofy i inne wydarzenia losowe zmieniały witraże, jak więc je „czytać”?

Witraż jako rodzaj monumentalnego malarstwa uzupełnia w „Cud światła” obraz sztuki średniowiecznej w Polsce. Następna część wystawy opowiada zatem o witrażach jako nieco zapomnianym rodzaju sztuki w kontekście innych jej mediów: haftów, złotnictwa, malarstwa tablicowego.

Kolejny temat to poszukiwanie odpowiedzi na pytanie: jak te dzieła oddziaływały, skoro znajdowały się bardzo wysoko? Czy konieczna była odpowiednia wiedza, by pojąć to malarstwo? A może witraż działał przez to, że światło - jako przejaw Boga - i kolory dzięki swojej symbolice zawsze mówią o Stwórcy?

W osobnej sali dokumenty i relikty archeologiczne próbują odpowiedzieć na pytania, jak to się stało, że witraże średniowieczne zniknęły z pola widzenia? Dlaczego i w jakich okolicznościach je wyrzucano, jaki był powód, że niszczały? Ile mamy jeszcze zamurowanych witraży i czekających na odkrycie rezerwatów archeologicznych kryjących szczątki szklanych dekoracji okiennych?

Do ponownego odkrycia witraży w Polsce doszło w 1820 roku, kiedy Duńczyk Bertel Thordvalsen zachwyił się „starożytnymi oknami” w kościele Mariackim. Skutkiem tego było zainteresowanie prasy i dyskusja nad konserwowaniem tych dzieł. Od tamtego czasu zainteresowanie tego rodzaju sztuką rośnie. „Przypomnienie” to zatem tytuł ostatniej części pokazu, prezentującej różne aspekty odkrywania witraży w XIX wieku: dokumentowanie, restaurowanie, projektowanie nowych witraży do gotyckich kościołów, wcześniej pozbawionych barwnych przeszkleń (hitem są projekty do katedry

**Magiczny
Kraków**

przemyskiej autorstwa Jana Matejki), wreszcie: kolekcjonerstwo witraży, problem reprezentowany między innymi przez znakomite, powstałe na początku XIII wieku dzieła z dawnej kolekcji Zamoyskich w Adampolu, ale też przez pastisze i falsyfikaty, które tak chętnie tworzyli dziewiętnastowieczni witrażyści i restauratorzy.

W tej części wystawy stworzono makietę prezbiterium kościoła Mariackiego, w której wnętrzu zobaczymy witraże z czasów Kazimierza Wielkiego. Na ich przykładzie widać, w jaki sposób warunki klimatyczne – deszcze, śniegi i wiatr – odcisnęły na tych dziełach swoje piętno.

Witraże nieczęsto goszczą na wystawach, a jeśli już, to nie jako malarstwo, lecz w „rezerwacie” zwanym rzemiosłem artystycznym. Prezentacja witraży to zawsze trudne przedsięwzięcie; przygotowania do wystawy w MNK zaczęły się już w 2016 roku. „Cud światła” to wyjątkowy pokaz. Rzadka okazja, by stanąć twarzą w twarz z tymi cudownymi obrazami.

Wystawę można oglądać do 26 lipca.

Więcej informacji na stronie internetowej mnk.pl